

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: 2/600/2019

Asia: Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2020-2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Saamelaiskäräjiltä lausuntoa luonnoksesta valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2020-2023. Lausunnonantajia pyydetään lausumaan ohjelman kolmesta osiosta, kustakin erikseen. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuu lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Saamelaiskäräjät lausuu seuraavaa:

Ohjelman tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys; 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen; sekä 3) monialainen yhteistyö. Ohjelman luonnoksessa mainitaan, että kaikkien toimenpiteiden toteutuksessa otetaan huomioon eri ryhmiin kuuluvat nuoret, eri sukupuolet ja Suomen kaksikielisyys.

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä sitä, että ohjelman lähtökohtina on kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys ja eri ryhmiin kuuluvat nuoret otetaan huomioon. Saamelaiskäräjät esittää, että toimenpiteiden toteutuksen kuvailussa otetaan mallia aiemmasta nuorisotyön ja -politiikan ohjelmasta ja toimenpiteiden toteutus muokataan seuraavaan muotoon: Kaikkien toimenpiteiden toteutuksessa otetaan huomioon eri ryhmiin kuuluvat nuoret, eri sukupuolet ja Suomen monikielisyys. Nuoret koostuvat eri sukupuolista sekä vammaisista ja vammattomista nuorista. Nuoriin kuuluu paitsi valtaväestöä, myös maahanmuuttajanuoria, alkuperäiskansa saamelaisiin kuuluvia nuoria, romaninuoria sekä muita kieli- ja kulttuurivähemmistöjä. Nuorten elämäntavot eivät ole yhtenäisiä, nuorilla on esimerkiksi erilaisia maailmankatsomuksellisia, aatteellisia ja uskonnollisia näkemyksiä sekä seksuaalisia suuntautumisia ja sukupuoli-identiteettejä.

OSA 2: HALLITUKSEN NUORISOPOLIITTISET TAVOITTEET JA NIIHIN LIITTYVÄT TOIMENPITEET

Nuorten ääni kuuluvaksi ilmastonmuutoskeskustelussa

Ohjelmaluonnoksen mukaan suomalaisista arviolta neljännes potee ilmastoahdistusta ja nuoret potevat sitä kaikkein eniten. Arktiset alkuperäiskansat kokevat ilmastonmuutoksen rajuimmoin. Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että ilmastonmuutoksen vastaista toimintaa tuetaan myös nuorisopolitiikan saralla. Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto on erittäin huolissaan ilmastonmuutoksen vaikutuksesta saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuuriin. Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto haluaa aktiivisesti olla mukana ilmastokeskustelussa ja ilmastonmuutoksen vastaisessa toiminnassa. Saamelaiskäräjät haluaa varmistaa, että Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostolla on paikka ja mahdollisuus tulla kuuluksi ohjelman toimenpiteenä mainitussa ilmastopolitiikan pyöreän pöydän keskustelussa. Lisäksi yhteistyökumppaneihin olisi hyvä lisätä Saamelaiskäräjät.

Kehitetään nuorille suunnattuja osallistumisen välineitä

Ohjelman mukaan nuorilla on oikeus osallistua ja tulla kuulluiksi heitä koskevissa asioissa. Tämä oikeus ei kuitenkaan aina toteudu kaikessa päätöksenteossa tai lainvalmistelussa. Eri-tyisesti maahanmuuttajataustaisten sekä muiden vähemmistöihin kuuluvien nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamiseen liittyy yhdenvertaisuuden näkökulmasta haasteita. Saamelaiskäräjät esittää, että yhdenvertaisuuden takaamiseksi varmistetaan tarvittavat resurssit saamelaisnuorten yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen.

Ohjelmaluonnoksessa mainitussa demokratiaohjelmassa tulee pohtia myös sitä, miten saamelaisnuorten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta voidaan lisätä sekä on varmistettava, että myös saamelaisnuoret tulevat kuulluiksi heitä koskevissa asioissa.

Ohjelman toimenpiteenä selvitetään, millaisia uusia työkaluja tai menetelmiä nuorten kuulemisen edistämiseksi voitaisiin kehittää, miten olemassa olevien yleisten kuulemismenetelmien ja -työkalujen (esim. sähköiset demokratiapalvelut) käyttöä voidaan tehostaa sekä miten niitä voidaan uudistaa erityisesti nuorten kuulemisen edistämiseksi. Kehittämistyössä on erittäin tärkeää huomioida saamen kielet ja palveluiden saatavuus omalla kielellä, etenkin saamelaisten kotiseutualueella saamen kielilakia noudattaen.

Vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta

Valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet edellyttävät demokratiaa ja ihmisoikeuksia käsiteltävän tiettyjen oppiaineiden lisäksi myös koko koulun toimintakulttuurissa. Ihmisoikeuskasvatuksen osaamistaso opettajien keskuudessa on tutkimusten perusteella nykyisellään

vaihtelevaa, yksittäisten opettajien aktiivisuuden varassa ja juridisesta normiperustasta irrallista. Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen vahvistaminen on keskeistä nuorten osallisuuden lisäämisessä, kiinnostuksen vahvistamisessa aktiiviseen kansalaisuuteen ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa moniarvoistuvassa yhteiskunnassa.

Saamelaisnuorten näkökulmasta demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen lisääminen valtakunnallisesti on erittäin tärkeää. Ohjelmassa hyödynnetään olemassa olevia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen hankkeita ja vahvistetaan opetussuunnitelman toimeenpanoa demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta opettajien ja oppilaitosten henkilökunnan täydennyskoulutuksella.

Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostolla on käynnissä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Dihtosis-hanke, jonka tavoitteena on tehdä saamelaisia ja saamelaiskulttuuria tunnetuksi valtaväestön nuorille Suomen kouluissa. Hankkeen aikana valmistetaan materiaalia oppilaitosten käyttöön ja kouluvierailuja varten, toteutetaan kouluvierailuja ja osallistavia työpajoja sekä luodaan saamelaisaiheinen mobiilipeli. Hankkeen materiaali ja kouluvierailut tarjoavat mahdollisuuden tutkia, keskustella ja oppia saamelaisista nuoria itseään kiinnostavalla tavalla. Dihtosis-hanke pyrkii herättämään keskustelua paitsi saamelaiskulttuurista, myös saamelaisen historiasta, asemasta ja oikeuksista. Materiaalin kautta nuoria kannustetaan toimimaan itse ja luomaan aiheesta omia mielipiteitä sekä keskustelemaan niistä yhdessä muiden nuorten kanssa. Nuorilla on myös mahdollisuus pohtia omia asenteitaan ja peilata niitä konkreettisiin yhteiskunnallisiin tekoihin. Hanke lisää ymmärrystä oppilaan oman ja saamelaisen kulttuurin suhteesta. Kouluvierailuihin ja Seppo-mobiilipelin teemoihin liittyvät välillisesti myös yhteiset tärkeät yhteiskunnalliset asiat kuten ihmisoikeudet ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys.

Dihtosis-projekti on kaksivuotinen ja toimii kesäkuuhun 2020 saakka. Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostolla on aiemminkin ollut samantyyppistä toimintaa ja nuorisoneuvoston pitkän aikavälin tavoitteena on kehittää vastaavaa toimintaa ja varmistaa pysyvä rahoitus toiminnalle. Hankemuotoisena toiminnan jatkuvuus on epävarmaa. Ohjelmaluonnoksen mukaan koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta vahvistetaan hankkeella, jossa kehitetään uusia tapoja tukea nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kouluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja oikeusministeriö aloittavat koulujen sekä oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta vahvistavan hankkeen, joka osaltaan tukee hallitusohjelman linjausta vuoteen 2025 ulottuvan hallinnonalan ylittävän demokratiaohjelman toteuttamisesta. Saamelaiskäräjät ehdottaa, että demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta vahvistavassa hankkeessa kouluja ja oppilaitoksia koulutettaisiin alkuperäiskansa saamelasiin, saamelaiskulttuuriin ja kielellisiin oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi otettaisiin huomioon nuorisoneuvoston Dihtosis-hankkeen hyvät käytännöt saamelaistietouden lisäämiseksi Suomen kouluissa.

Nuorella on mahdollisuus mieluisaan harrastukseen

Harrastukset tarjoavat nuorelle mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen, itseilmaisun sekä innostavaan ja motivoivaan toimintaan vapaa-ajalla. Säännöllistä saamenkielistä vapaa-ajan sekä nuorten harrastustoimintaa järjestetään satunnaisesti ja vähän. Saamelaisen kotiseutualueen kuntien tulisi innokkaammin kartoittaa saamenkielisiä toimijoita, jotka voisivat osallistua saamenkielisen harrastustoiminnan ohjaamiseen ja järjestämiseen. Kuntien tulisi selvittää esimerkiksi kunnissa toimivien urheiluseurojen kanssa mahdollisuudet tarjota saamenkielisiä palveluita. Se, että kunnat eivät tarjoa saamenkielisiä palveluita, ei tarkoita

sitä, etteikö saamenkielistä harrastustoimintaa pystyttäisi järjestämään, jos vain todellista halua olisi.

Saamelaiskäräjien De!-hankkeessa vuoden 2019 aikana on kartoitettu saamelaisten kotiseutualueella sekä muualla Suomessa saamenkielisten vapaa-ajan toimien tarve ja toteuttajat sekä innostettu eri toimijoita tuottamaan saamenkielistä nuorisokulttuuria. Hankkeessa todettiin, että saamenkieliselle nuorten vapaa-ajan toiminnalle on tarvetta kaikissa saamelaisalueen kunnissa ja toiminta vaatii juurruttamista etenkin niissä syrjäisemmissä kylissä, joissa ei ole minkäänlaista nuorten vapaa-ajan toimintaa. Saamelaisten kotiseutualueen kunnissa harrastustoiminta on yleisesti keskittynyt kuntakeskuksiin, jolloin osa lapsista jää harrastustoiminnan ulkopuolelle. Pohjoisen pitkät välimatkat vaikeuttavat saamelaisnuorten harrastamista kuntakeskittymän ulkopuolella asuvien keskuudessa.

Ohjelman toimenpiteenä mainitaan monipuolinen toimenpidekokonaisuus nuorten harrastamisen tukemiseksi. Saamelaiskäräjät toivoo, että toimenpidekokonaisuudessa huomioidaan saamelaisten kotiseutualueen erityispiirteet kuten pitkät välimatkat ja esimerkiksi oppilaiden koulukyyditykset. Se, että harrastusmahdollisuuksia tarjottaisiin myös koulupäivien aikana voisi lisätä saamelaisalueen lasten ja nuorten tavoittamista, sillä koulukyyditysten piirissä on paljon saamelaislapsia ja -nuoria.

Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston yhtenä päätavoitteena on kehittää saamenkielistä nuorisotyötä. Lisäksi Saamelaiskäräjät toteaa, että nuorisoneuvoston resursseja täytyisi lisätä pysyvästi, jotta voidaan kehittää pitkäjänteisesti saamenkielistä nuorisotyötä ja lisätä näin saamelaisnuorten harrastusmahdollisuuksia.

Nuorten mielenterveysongelmien ehkäisyn ja hoidon varmistaminen

Ohjelmaluonnoksen mukaan mielenterveys- ja päihdehäiriöt aiheuttavat pääosan nuorten terveyshaitoista. Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, alkavien häiriöiden ensioireiden tunnistaminen sekä lievien ja keskivaikeiden mielenterveys- ja päihdehäiriöiden hoitaminen kuuluvat jokaisen terveydenhuollon ammattilaisen työhön opiskeluterveydenhuollossa. Uusi mielenterveysstrategia korostaa mielenterveyden perustan rakentumista lapsuudessa ja nuoruudessa. Strategian linjaukset sisältävät neuvoloiden, oppilas- ja opiskelijahuollon (joka sisältää koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon) sekä muiden lasten ja nuorten perustason palveluiden mielenterveystyön riittävien voimavarojen ja ammattiryhmien välisen yhteistyön varmistamisen.

Saamelaiskäräjät pitää erittäin tärkeänä, että ohjelmaluonnoksessa on otettu huomioon nuorten mielenterveysongelmat ja niiden ehkäisy. Saamelaiskäräjät haluaa tuoda esille, että saamelaiset kohtaavat monia haasteita sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmissä. Palvelujärjestelmissä ei tunnisteta saamelaisten kielen ja kulttuurin erityistarpeita. Sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevillä ei ole monestikaan tarpeeksi osaamista saamen kielestä ja -kulttuurista eikä alalla työskentele tarpeeksi saamenkielistä, saamelaiskulttuuria tuntevaa henkilöstöä. Lisäksi saamelaisten terveydestä ei ole tarpeeksi tutkimustietoa. Tutkimustieto on hajanaista, eivätkä saamelaiset itse voi sitä hyödyntää kehittäessään kulttuurisensitiivisiä sosiaalipalveluita.

Mielenterveyskuntoutujat ovat yksi haavoittuva ryhmä, joka tarvitsee kulttuurisensitiivisiä mielenterveyspalveluja saamen kielellä, mutta assimilaatioprosessin takia kieltä menettäneille myös suomen kielellä. Terapiaa tarjoavien ammattilaisten tulisi tuntea saamelaisten historia, assimilaatioprosessit ja saamelaisten kantama historiallinen trauma, jotta terapiasta olisi hyötyä. Saamelaisten historiallinen trauma, joka johtuu valtioiden assimilaatioprosesseista ja -politiikasta, on todellinen, ja trauman aiheuttama taakka siirtyy edelleen sukupolvelta toiselle. Tällä on yhteyttä myös saamelaisnuorten mielenterveysongelmiin.

Mielenterveyden ja etenkin itsemurhien ehkäisyyn liittyen Saamelaiskäräjät on todennut, että nykyiset psykososiaaliset tai kriisipalvelut eivät vastaa saamelaisyhteisöjen tarpeisiin. Saamelaisnuoret ovat huolissaan yhteiskunnallisen ja poliittisen tilanteen negatiivisista vaikutuksista, kuten rasmin lisääntymisestä. Ruotsissa tehdyn selvityksen mukaan joka kolmas saamelainen nuori on ajatellut tekevänsä itsemurhan. Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto on nostanut saamelaisnuorten mielenterveysasiat esille ja osallistui esimerkiksi vuoden 2018 vuoden aikana yhteistyöhön Saamelaisnuorten osallisuus itsemurhien ehkäisemiseksi arktisella alueella -hankkeessa. Hanke toteutti Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuusohjelmaa 2017-2019, jossa todetaan, että henkistä hyvinvointia voidaan tukea lisäämällä mielenterveysosaamista ja luomalla myönteisiä oppimisympäristöjä ja että Suomi tukee edellisten puheenjohtajuuskausien aloittaman arktisen yhteistyön jatkamista itsemurhien ehkäisemiseksi.

Ohjelmassa mainitut toimenpiteet mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja hoidon varmistamiseksi ovat erittäin tarpeellisia. Saamelaiskäräjät esittää, että toimenpiteissä huomioidaan aidosti saamenkielisten ja kulttuurisensitiivisten palveluiden kehittäminen. Saamelaisten kotiseutualueen kouluissa tulisi olla matalan kynnyksen palveluita tarjolla automaattisesti saamen kielellä, kuten koulukuraattori ja terveydenhoitaja. Lisäksi palveluista pitäisi tiedottaa entistä paremmin myös saamen kielellä, jotta nuoret osaavat hakeutua hoitoon oikea-aikaisesti, ilman kynnystä ja viiveitä. Saamelaisten kotiseutualueella etenkin digitaalisten palvelujen hyödyntäminen ja kehittäminen palveluiden saatavuuden parantamiseksi ja tiedottamiseen voisi olla hyvä ratkaisu. Tähän tarvitaan resursseja.

Nykyisten ja tulevien saamelaislasten ja -nuorten kannalta on tärkeää, että Suomen valtio tunnustaa, tuo esille ja todistaa historiallisia ja nykyisiä assimilaatioprosesseja ja -politiikkaa koskien saamelaisia ja millaisia vaikutuksia näillä prosesseilla ja politiikalla on ollut ja on saamelaisten edellisille, nykyisille ja tuleville sukupolville.

OSA 2

SUOMEN TAVOITTEET NUORISOALAN KANSAINVÄLISELLE JA EUROOPPALAISLLE YHTEISTYÖLLE

Suomen tavoitteet nuorisotalan kansainväliselle ja eurooppalaiselle yhteistyölle ovat seuraavat: vahvistetaan nuorisotyön asemaa, edistetään nuorten mahdollisuuksia osallistua heitä

koskevaan päätöksentekoon eri alueilla, tuetaan inklusiota nuorisovaihto-ohjelmien toimenpanossa sekä lisätään nuorten tietoisuutta heille kuuluvista oikeuksista

Tavoitteissa ja toimenpiteissä on tärkeää huomioida saamelaisnuorten asema Euroopan unionin ainoana alkuperäiskansana sekä turvata saamelaisnuorten aidot osallistumismahdollisuudet kansainväliseen ja eurooppalaiseen nuorisoalan yhteistyöhön. Saamelaisnuorten vaikuttamismahdollisuuksia tulee tukea konkreettisesti kansainvälisellä että kansallisella tasolla.

Ohjelman mukaan nuorisovaihtoa EU:n sisällä sekä kolmansien maiden kanssa edistetään Erasmus+ -ohjelman nuorisohankkeilla. Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että uudella ohjelmakaudella nuorille suunnatut ohjelmat tavoittaisivat uusia kohderyhmiä sekä entistä paremmin eri kulttuurivähemmistöihin kuuluvat nuoret, vammaiset nuoret, eri sukupuolet ja esimerkiksi kasvukeskusten ulkopuolella asuvat nuoret. Saamelaiskäräjät toivoo, että toimenpiteissä huomioidaan se, kuinka myös saamelaisnuoret osallistetaan nuorisovaihtoon ja nuorille suunnattuihin ohjelmiin.

Saamelaiskäräjät näkee hyvänä asiana sen, että nuorten tietoisuutta heille kuuluvista oikeuksista lisätään. Nuoret ovat Euroopan demokratian ja ihmisoikeuksien kehityksessä avainasemassa. Kansainvälisiin sopimuksiin ja maiden kansalliseen lainsäädäntöön sisältyy paljon oikeuksia, jotka koskevat kaikkia väestöön kuuluvia tai nimenomaisesti tiettyä ikäryhmää, kuten lapsia. Suomi pyrkii kansainvälisen yhteistyön avulla lisäämään nuorten tietoisuutta heille kuuluvista oikeuksista eri menetelmin. Saamelaiskäräjät toivoo, että saamelaisnuorten tietoisuutta omista oikeuksistaan lisätään toimenpiteiden kautta.

OSA 3

NUORISOALAN VALTAKUNNALLISTEN OSAAMISKESKUSTEN VALTIONAPUKELPOISUUDEN HYVÄKSYMISELLE

Nuorisotyötä ja -toimintaa avustetaan opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotyön määrärahoista. Näillä avustuksilla voidaan tukea ainoastaan sellaista toimintaa, joka toteuttaa nuorisolain 2 §:n tavoitteita ja lähtökohtia. Avustustoiminnassa otetaan läpäisevästi huomioon keskeinen kehitys, sukupuolten tasa-arvo sekä yhdenvertaisuus. Muita heikommassa asemassa oleviin voidaan tarvittaessa soveltaa myönteistä erityiskohtelua. Avustukset ovat harkinnanvaraisia.

Saamelaiskäräjät esittää, että avustustoiminnassa otetaan huomion saamelaislasten ja -nuorten tarpeet omakielisestä ja kulttuuriin pohjautuvasta nuorisotyöstä.

Nuorisolain (1285/2016) mukaan valtakunnallisella nuorisoalan osaamiskeskuksella tarkoitetaan yhteisöä, joka kehittää ja edistää nuorisoalan osaamista ja asiantuntijuutta valtakunnallisesti. Osaamiskeskustoiminnalle määritellään kuusi painopistettä: nuorisotyö kunnassa, kohdennettu nuorisotyö, digitaalinen nuorisotyö sekä nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa.

Saamelaislapset ja -nuoret tarvitsevat erityistä tukea saamelaisidentiteetin vahvistamiseksi sekä kielen ja kulttuurin säilyttämiseksi. Saamelaisten kotiseutualueen kuntien nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnassa saamenkielinen nuorisotyö on vähäistä. Nuorisotyö on kunnan lakisääteinen peruspalvelu. Se tukee nuorten kasvua ja toimijuutta omaehtoisen ja ohjatun toiminnan kautta. Saamelaiskäräjät toteaa, että myös kohdennettuun saamenkieliseen nuorisotyöhön pitäisi olla resursseja. Ohjelman mukaan nuorisotyön eri muotojen ja osa-alueiden kehittämisessä tulee pyrkiä entistä tiiviimpään yhteistyöhön. Saamelaiskäräjät esittää, että nuorisoneuvoston resursseja lisätään pysyvästi, jotta voidaan kehittää pitkäjänteisesti saamenkielistä nuorisotyötä ja sen eri osa-alueita.

Nuorten vapaa-ajan toiminnan suunnitelmallisuus ja kehittäminen saamelaisnuorten näkökulmasta puuttuu saamelaisten kotiseutualueen kunnista lähes kokonaan. Ainoana poikkeuksena on ollut Utsjoki, jossa työskentelee saamenkielinen nuoriso-ohjaaja. Tämä on lisännyt mittavasti saamenkielisten nuorisopalveluiden ja harrastusmahdollisuuksien määrää saamenkielisille nuorille. Saamenkielinen nuorisotyö olisi elintärkeää saamelaisnuorten kielen, kulttuurin ja identiteetin kehittymisen ja säilymisen kannalta. Saamelaisten kotiseutualueen kuntien tulisi varmistaa yhdenvertainen saamenkielisen nuorisotyön ja vapaa-ajan toiminnan saatavuus, joko rekrytoimalla saamen kielen taitoista henkilöstä tai hankkia palveluita ostopalveluna tai kouluttamalla saamen kieltä taitamattomia työntekijöitä. Saamenkieliset palvelut vahvistavat uhanalaisten kielten elvytystä, tukemista ja ylläpitoa. Kuntien tulisi laatia selkeät kehittämissuunnitelmat, joissa tulisi ilmi, miten saamenkielistä lasten ja nuorten toimintaa aiotaan käytännön tasolla kehittää ja edistää.

Digitaalinen nuorisotyö

Digitaalinen nuorisotyö on kehittynyt nuorisotyön perinteestä, jossa toimitaan siellä, missä nuoret ovat. Digitaalisuus liittyy toimintaympäristöön, mutta se on myös nuorisotyön ja toiminnan sisältö ja väline. Digitaalinen nuorisotyön merkitys on erityisen tärkeää saamelaisnuorten tavoittamisen näkökulmasta. Saamelaisten kotiseutualue on luonteeltaan pitkien etäisyyksien haja-asutusaluetta. Pitkät välimatkat ja arktisen alueen toisinaan haastava sää ovat tekijöitä, joiden vaikutusta voidaan liudentaa hyödyntämällä digitaalista tekniikkaa nuorisotyössä.

Saamelaiskäräjät on saanut hankerahoitusta DigiÁrran-hankkeelle vuosille 2017-2019. Hankkeen tarkoituksena on mm. lisätä saamenkielistä tieto- ja neuvontapalvelua nuorille ja lisätä yleistä tietoisuutta saamelaisnuorista valtaväestön nuorten keskuudessa. Sosiaalinen media on osaltaan lisännyt tai nostanut esille saamelaisvastaisia ilmiöitä, ja saamelaisnuoret kohtaavat netissä etenevässä määrin vihapuhetta ja rasismia. Suomalaista yhteiskuntaa leimaa yleisesti tietämättömyys saamelaiskulttuurista. Hankkeessa nuoria otetaan mukaan sisällöntuottajiksi ja saamelaisnuoria vahvistetaan osallisuuteen myös verkon kautta.

Hankkeessa kehitetään saamelaisten kotiseutualueelle saamelaisnuoria palveleva digitaalisen nuorisotyön malli. Periaatteessa saamelaisnuorille suunnattu saamenkielinen tieto- ja neuvontapalvelu pitäisi kuulua saamelaisten kotiseutualueen kuntien (Utsjoki, Inari, Sodankylä ja Enontekiö) palveluihin. Kyseisissä kunnissa ei ole resursseja ja osaamista saamenkielisen saamelaisnuorille suunnatun verkkopalvelun luomisesta ja ylläpitämisestä. Tästä syystä Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto on päättänyt aloittaa tieto- ja neuvontapalvelun luomisen.

Nuorisoneuvoston tuottama tieto- ja neuvontapalvelu avattiin lokakuussa 2019. Sivustoa kehitetään jatkuvasti. Saamelaiskäräjät esittää, että nuorisoneuvoston resursseja lisätään pysyvästi, jotta voidaan kehittää pitkäjänteisesti saamenkielistä digitaalista nuorisotyötä, jotta toiminta ei jää hankemuotoiseksi.

Inarissa 31.10.2019

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja

Elli-Marja Hetta
vs. nuorisosihteeri

Lausunto on hyväksytty nuorisoneuvoston kokouksessa 30.10.2019.